

970707-1

Jako potřebujeme vypracované hermeneutické postupy při pronikání do smyslu textu (řeceno s Odo Marquardem: při nalézání toho, co v textu není), potřebujeme také – snad ještě lépe a náročněji vypracované – hermenutické postupy při pokusech o porozumění druhému člověku, tedy také při „pronikání“ k tomu, co v tom, co nám ukazuje fyziognomie a nejrozmanitější gesta, zejména však promluvy a jejich nejenom předmětné, nýbrž i nepředmětné konotace (tím se dostáváme ovšem hned už na vyšší rovinu), rovněž „není“, tj. co není „dáno“, co není součástí ani složkou toho, co „dáno jest“, co se „ukazuje“ a co tak tedy nutně samo „poukazuje“ k tomu, co se samo ještě neukazuje a v plnosti nemůže ani „jevit“ (pokud principiálně odlišíme „úkaz“ od „jevu“). Teprve když podrobíme své předreflexivní (běžné, každodenní) přístupy k druhým lidem (či lépe: k druhému člověku) náležitě vypracovaným kritickým reflexím, ukáže se – v podobě „nedostatečnosti“, „nejsoucnosti“ – skutečná povaha toho, o kom mluvíme jako o lidské bytosti (ať už to jsme my sami nebo „ten druhý“). Aby bylo jasno: nejde jen o to, vztahovat se k druhému jako k někomu, kdo se nám neukazuje „přímo“, kdo není viditelně „před námi“ právě v tom „podstatném“ (in seinem Wesentlichen), nýbrž jako k tomu, kdo si ani sám není „dán“, protože je – právě jakožto člověk – bytostně vykloněn ze své „danosti“, tj. nejen ze své minulosti, ale také a právě zejména ze své přítomnosti, kdo je sám sobě přítomný ve své nepřítomnosti, ve svém „ještě ne“, tj. ve své budoucnosti. Nejde tedy o doplňování obrazu „toho druhého“, v němž se nám ukazuje a třeba i jeví, kým a čím „jest“, nějakým vějířem ještě nerozhodnutých možností, nýbrž o zcela zásadní vztah k druhému jakožto k tomu, kdo především (ještě) není (zatímco mnohem běžnější je nepochopení druhého a nesetkání s druhým v důsledku našeho vztahu k němu jakožto k tomu, kdo už není tím, kým snad býval – anebo dokonce ani nikdy nebýval). To je především významné pro individuální genezi lidství u každého člověka: nejde na prvním místě o to, kdo je (a kdo není) člověk, nýbrž zda se my (k němu) chováme jako lidé, tj. zda já se chovám k druhému jako člověk.

(Cadenabbia, 970707-1.)